

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Voortgezet Onderwijs

IPC 2650
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

756752

Bijlagen

Advies examenprogramma CKV
havo/vwo

Datum 12 juni 2015

Betreft Advies examenprogramma CKV havo/vwo

Tijdens het Algemeen Overleg over cultuuronderwijs en cultuurparticipatie op 2 juli 2014 is toegezegd dat uw Kamer van mij een voorstel zou ontvangen over hoe het vak CKV kan worden hervormd.¹ In bijgaand advies van de Vernieuwingscommissie CKV staat beschreven hoe het vak CKV kan worden vernieuwd. Ik ben van plan dit advies over te nemen. Hieronder licht ik mijn overwegingen toe. Voor een beter begrip beschrijf ik eerst de context.

Het vorige kabinet wilde in de bovenbouw van havo/vwo meer ruimte scheppen voor het voeren van schooleigen beleid. Eén van de voorstellen was het wijzigen van het verplichte schoolexamenvak CKV in een algemene verplichte vormingsopdracht. Najaar 2012 vond hierover internetconsultatie plaats. Vooral over de voorgenomen afschaffing van CKV als verplicht schoolexamenvak kwamen veel kritische reacties binnen. Men vond dat het vak juist een kwaliteitsimpuls nodig had. Bij brief van 5 juli 2013 schreef ik uw Kamer dat CKV als verplicht schoolexamenvak behouden bleef.² Wél was ik van oordeel dat er meer ruimte moest komen voor een schooleigen invulling door de *verplichting* tot actieve deelname aan zes of acht culturele activiteiten te schrappen. Ook behoefde het vak een kwaliteitsimpuls en modernisering. Met deze opdracht ging de Vernieuwingscommissie CKV begin 2014 aan de slag. Bijgaand advies is het resultaat van haar gedegen werk.

Kunst actief meemaken, dat is volgens de vernieuwingscommissie het doel van het nieuwe vak CKV. Daarbij verwijst het begrip 'kunst' naar kunstuitingen op het gebied van architectuur, beeldende kunst en vormgeving, dans, film, muziek, nieuwe media, theater en combinaties hiervan. De leerling documenteert zijn eerdere ervaringen met kunst en die vormen het vertrekpunt voor een verbreding daarvan. Daarbij wordt de leerling aangemoedigd zich buiten de eigen vertrouwde kunst- en cultuurwereld te begeven en zijn ervaringen vanuit verschillende dimensies te beschouwen. Verdieping wordt gerealiseerd door een artistiek creatief proces te onderzoeken. De leerling maakt daarbij gebruik van zowel

---

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 32 820, nr. 117, blz. 31.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 31 289, nr. 159.

beschouwend onderzoek als praktische activiteiten. De kandidaat moet de verkregen inzichten kunnen documenteren en verantwoorden in geëigende vorm. Dat kan een presentatie zijn, maar bijvoorbeeld ook een film of performance. Bij de reflectie komen de opbrengsten van het leerproces van de leerling bijeen. De uitkomsten van alle hiervoor beschreven stappen dienen vergezeld te gaan van reflecties op hun bijdrage aan de ontwikkeling van de kandidaat. Deze opeenvolging van stappen kan meerdere keren worden doorlopen. De commissie is van mening dat met dit voorstel de creatieve en onderzoekende houding van de leerling wordt gestimuleerd.

Onze referentie
756752

Om te kunnen slagen voor het eindexamen havo of vwo moet de leerling voor het huidige vak CKV minimaal de beoordeling 'voldoende' of 'goed' krijgen. Aan de Vernieuwingscommissie heb ik gevraagd te bezien of het wenselijk was het schoolexamen CKV af te sluiten met een cijfer dat meetelt in het combinatiecijfer. Hiervoor werd al gepleit door de voormalige Verkenningcommissie Kunstvakken. Ook de Vernieuwingscommissie CKV is hier voorstander van. Dit past bij de hernieuwde kwaliteit van het vak en komt tegemoet aan de leerling, die de waarde van een vak en zijn verrichtingen daarvoor vooral afmeet aan het cijfer en gewicht daarvan.

De vernieuwingscommissie heeft voor de opstelling van haar uiteindelijke advies het Strategisch Beraad Kunstonderwijs verschillende keren geraadpleegd. Bij dit beraad zijn naast de docentenverenigingen van alle kunstdisciplines ook de opleidingen en andere culturele organisaties betrokken. De ontvangst van een eerste conceptversie was overwegend positief. Verschillende aanbevelingen van het Beraad heeft de commissie in haar uiteindelijke advies verwerkt. Ook vond een besloten veldraadpleging plaats, waaraan ruim vijftig betrokkenen uit alle geledingen van het onderwijs hebben deelgenomen. Aandachtspunten die hier naar voren kwamen, zijn eveneens verwerkt.

Gezien de zorgvuldige werkwijze van de commissie en het overwegend positieve onthaal van haar voorstellen heb ik besloten bijgaand advies voor een nieuw examenprogramma CKV integraal over te nemen. Dit vergt wijziging van de Regeling examenprogramma's vwo en havo. Vanwege de afsluiting van het vak met een cijfer zal ook het Eindexamenbesluit VO moeten worden gewijzigd.

Nu is een examenprogramma een globale regeling. Om de docenten CKV meer houvast te geven bij de vormgeving van het vak schrijft het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling SLO hiervoor handreikingen. Deze handreikingen worden ook benut voor de ontwikkeling van nieuw lesmateriaal. Om ruimte te bieden aan al deze acties plus de gewenste organisatie van nascholingsactiviteiten heb ik de datum voor invoering bepaald op 1 augustus 2017.

Mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sander Dekker